

Hæc autem certitudo in Dæmonibus esse non potest, quia semper dubitare possunt, an qui rem sibi ignotam manifestavit, verum dixerit. Cùm enim unus Dæmon alteri mentiri possit, nunquam audiens certus esse potest de veritate manifestata.

Addo quod, illuminatio propriè dicta, est manifestatio veritatis, secundum quod habet ordinem ad Deum, à quo est omnis lux & veritas, ut docet D. Thomas hic art. 2. ad 1. & probat ex Dionysio cap. 15. de cœlesti hierarchia: licet autem aliqui Dæmones clarius percipiunt alias veritates, quam alij, & interdum eas illis revelent, hanc tamen veritatis manifestationem, non ordinant ad Deum, sed ad suam nequitiam detorquent; ideoque non illuminant, sed potius tenebras inducent.

33. Colligitur quartò, illuminationem posse fieri non solum de rebus supernaturalibus, & mysteriis gratiæ, sed etiam de naturalibus, qualia sunt futura contingentia, vel res præteritæ, quas quia cognovit unus Angelus, dum erant præsentes, non verò alter, habet completas species illarum, non verò alijs, qui ad eas, dum erant præsentes, non advertit, quare primus potest illas manifestare per illuminationem, sicut & futura contingentia; nam potest alias veritates contingentes naturales cognoscere unus, quas non cognoscit alijs. Unde D. Thomas hic art. 1. ad 2. ait quod unus Angelus illuminat aliam, manifestando ei veritatem de his quæ pertinent ad statum naturæ, & gratiæ, & gloria.

34. Dices, si sola veritatis naturalis manifestatio ad illuminationem sufficeret, Angelus manifestans sua secreta cordis alteri, illuminaret ipsum, quod exp̄s̄ negat S. Thomas qu. 107. art. 2.

Respondeo negando sequelam, cuius rationem assignat ibidem S. Doctor, quia illuminatio, juxta Dionysium, est actus perfectivus, perficit enim intellectum illuminatum, per veritatis manifestationem: non pertinet autem ad perfectionem unius Angeli cognoscere quid alter volit, aut cogitet facere, quod est secreta interna alterius scire, sed quid veritas ipsa rei in se habeat. Unde ibidem in resp. ad 3. ait quod omnis Dei locutio est illuminatio, quia cum voluntas Dei sit regula veritatis; etiam sci- re quid velit, pertinet ad perfectionem & illuminationem mentis creata: sed non est eadem ratio de voluntate Angeli, quia (ut dixerat in corpore articuli) voluntas creata non est lux, nec regula veritatis, sed participans lucem. Vnde communicare ea quæ sunt à voluntate creata, in quantum hujusmodi, non est illuminare.

35. Quæres primò, an illuminatio possit fieri inter Angelos de his quæ ab illis cognoscuntur per visionem beatam?

Respondeo cīm D. Thoma hic art. 1. ad 1. illuminationes inter Angelos beatos non fieri de Deo, vel de essentia divina, quia omnes Angeli tam superiores quam inferiores, immediate vident divinam essentiam, & quantum ad hoc unus non docet nec illuminat alium, sed omnes immediate illuminantur à Deo. Posse tamen fieri de alijs quæ vident in verbo, nam ut idem S. Doctor ibidem disserit: Rationes divinorum operum quæ in Deo cognoscuntur sicut in causa, omnes quidem Deus in seipso cognoscit, quia seipsum comprehendit: aliorum verò Deum videntium, tanto unusquisque in Deo plures rationes cognoscit, quanti eum perfectius videt. Vnde superior Angelus plura in Deo de rationibus divinorum operum cognoscit, quam inferior, & de his eum illuminat.

36. Quæres secundò, an supremi Angeli immediate à Deo vel à Christo illuminantur?

Respondeo probabile esse eos à Christo immediate illuminari, quia Christus non solum est caput

hominum, sed etiam Angelorum, ut docet Apostolus ad Coloss. 2. spectat autem ad dignitatem capitum, immediatè in membra influere. De quo in Tractatu de Incarnatione.

37. Quæres tertio, an illuminationes Angelorum sint duraturæ per totam æternitatem?

Respondeo eas duraturæ tantum usque in diem judicij, quia illæ sunt de rebus ad Ecclesiasticam hierarchiam spectantibus, præsentim de modo illum juvandi ad suum finem consequendum: quæratio cessabit post diem judicij. Unde Apostolus 1. ad Corinth. 15. ait quod Deus tunc evacuabit omnem Principatum & Potestatem & Virtutem, non quidem quantum ad distinctionem gradus & perfectionis hierarchice, sed quantum ad officia illuminandi, præsidendi, & gubernandi.

CAPUT XVII.

De hierarchiis & ordinibus Angelorum.

1. Terres esse hierarchias Angelorum docent communiter Theologi post Dionysium de cœlesti hierarchia cap. 6. probatque D. Thomas hic quæst. 108. art. 1. hoc discrus: Multitudine ordinata sub Principe, multiplicatur secundum modos quibus ab illo recipit gubernationem: Sed Angeli triplici diverso modo divinam gubernationem, seu illustrations quibus à Deo gubernantur, recipiunt: Ergo dantur Angelorum hierarchie. Major patet, Minor probatur. Aliqui Angeli rationes seu secreta divinae providentiae intuentur in prima & universalissima causa, alij in causis secundis universalibus, alij in causis specialibus: v. g. salus D. Petri cognoscitur ab aliquibus Angelis in causa universalissima, quæ est voluntas Dei; ab aliis in principiis universalibus, puta in passione Christi; ab aliis in causa particulari, nempe martyrio ipsius: Ergo dantur tres diversi modi quibus Angeli divinas illustrations recipiunt, primus pertinet ad primam hierarchiam, secundus ad secundam, tertius ad tertiam.

2. Prima quæ semper Deo assistit, in tres ordines distinguitur, juxta triplicem modum quem Angeli illius hierarchia Deum respiciunt. In primis enim aliqui habitudinem habent ad Deum, ratione excellentissimæ unionis, quæ fit per ardentissimum amorem, & hi Seraphim nuncupantur, à verbo hebreico Saraph, quod latinè accendere dicitur. Unde de illis ait Gregorius homil. 34. Quò subtilius divinitatem aspiciunt, eò validius in ejus amore flammescunt. Secundò alij Deum respiciunt, ut sua secreta peculiariter eis revelantem, & hi Cherubim appellantur, quod plenitudinem ac profusionem divinæ scientiæ & sapientiæ significat: Unde Dionysius cap. 7. de cœlesti hierarchia ait eos esse veluti specula perlucida, ab omni labe pura, quæ primum divinæ lucis radium recipiunt, & sine invidia in eos qui sequuntur infundunt. De illis etiam scribit Bernardus lib. 5. de considerat. cap. 4. Cherubim ex ipso sapientiæ fonte ore altissimi haurientes, & refundentes fluentia scientiæ, universis cœli cibis infundunt. Tertiò alij Deum respiciunt, ut peculiariter in eis sedentem, & in illuminationibus suis ultimò quiescentem, & hi Throni, & à Dionysio Theophori, seu Deum portantes nuncupantur. Vocantur etiam Dei sedes, quia sicut sedes suscipit sedentem, qui & in ea defteri potest; sic & prædicti Angeli suscipiunt Deum in seipso, & eum quodammodo ad inferiores ferunt.

3. Secunda.

enim appellantur, quia omnes ministrant, missione mediata vel immediata, ut explicat D. Thomas art. citato ad 1. nam vel exercent exterius ministerium, vel alios movent ad illud exercendum.

8. Non obstat etiam quod Isaïæ 6. Angelus qui hujus Prophetæ labia ignito carbone purgavit, Seraphim appelletur, & ille quem Genes. 3. Deus ante portam Paradisi terrestris collocavit, Cherubim nuncupetur. Et Tobie 12. Raphaël dixit: Ego sum unus ex septem, qui astamus ante Deum. Hæc inquam non obstant, nam primus Angelus, Seraphim dicitur, non quod fuerit ex prima hierarchia, & ordine Seraphinorum, sed quia venerat ad incendendum & purgandum labia Prophetæ, idque præstabat virtute & autoritate alius Seraphini, cuius erat veluti vicarius ac minister. Unde Gregorius homil. 34. in Evang. Hi spiritus qui mituntur, eorum vocabulum percipiunt, quorum officium gerunt: quí enim ut peccata locutionis incendat, de altari Angelus carbonem portat, Seraphim vocatur, quod incendium dicuntur. Secundus quoque Cherubim appellatur, non quod fuerit ex ordine Cherubinorum, sed quia positus fuit ante portam Paradisi terrestris, ut custodiret lignum scientiæ, quæ Cherubini attribuiuntur, & ut ex eo intelligeretur, vigilans & sapientissimum Paradisi custodem esse à Deo positum, quem nemo decipere posset, & dolo vel astutia in Paradisum intrare. Tertiù vero dicitur esse unus ex septem, qui astant ante Dominum, non quod sit unus ex Angelis primæ hierarchiæ, qui assistentes dicuntur (custodia enim Tobie non fuit ministerium adeò excellens, ut ab uno Angelo infirma hierarchia exhiberi non potuerit) sed quia est unus ex multis Angelis qui astant ante Dominum, videntes faciem ejus semper, teste enim Gregorius homil. 33. septuaginta numero universitas figuratur. Vnde etiam, quia est unus ex septem Angelis, qui veluti principes, universæ terra præfeci sunt, de quibus sacerdoti mentio fit in Apocalypsi.

9. Advertendum tamen, quod licet Angeli primæ hierarchiæ nūquāmittantur ad ea ministeria, quæ ad salutem hominum & bonum electorum ordinantur; nam ut ait Gregorius homil. 34. in Evang. Qui assistunt sic contemplatione intima perfruuntur, ut ad explenda foris opera minime mittantur. Tamen probabile ac verisimile est, illos fuisse missos ad ministrandum Christo, tanquam capiti, post ejus tentationem ac jejunium in deserto, & in honorem Christi ad terram descendisse, tum in die nativitatis ejus, cum facta est multitudo militia cœlestis, canemum ac dicentium, gloria in excelsum Deo; hanc enī Chrysostomus dicit ex omnibus Angelorum choris fuisse conflatam. Tum etiam, cum Christus resurrexit, & in cœlum ascendit, ut ejus victoriam ac triumphum honorarent, Cūm enim in Christo sit ordo unionis hypostaticæ, qui est superior ordini gratiæ, propter illum prætermitti potuit ordo qui servatur in ministeriis Angelorum, qui attendit secundum dona gratiarum; sicut propter ordinem gratiæ, prætermittit ordo naturæ.

7. Nec obstat quod Apostolus ad Hebr. 1. dicat quod omnes Angeli sunt administratori Spiritus, sic